

**O‘ZBEK MAKTABLARIDA CLIL YONDASHUVI ASOSIDA
INGLIZ TILINI O‘QITISHNING AFZALLIKLARI VA MUAMMOLARI”**

Bozorova Gulruh Furqat qizi

ORCID: 0009-0000-7103-7896

Elektron pochta: gulruhbozorova695@gmail.com

Magistratura talabasi

Webster universiteti, MA TESOL dasturi

Anotatsiya: *Ushbu maqola O‘zbekiston maktablarida CLIL (Content and Language Integrated Learning) yondashuvi asosida ingliz tilini o‘qitish jarayonini o‘rganishga bag‘ishlangan. CLIL metodikasi — bu o‘quvchilarni ingliz tilida fanlarni o‘rganishga jalb etadigan, mazmun va tilni birlashtirgan yondashuvdir. Maqolada CLIL asosida ta’lim berishning afzalliklari, masalan, kommunikativ kompetensiyani rivojlantirishi, fanlararo integratsiyaga xizmat qilishi tahlil qilinadi. Shu bilan birga, CLILni o‘zlashtirishda uchraydigan muammolar, xususan, o‘qituvchilarning tayyorgarlik darajasi, o‘quv materiallarining yetishmasligi, til va mazmun muvozanatini saqlashdagi qiyinchiliklar ham yoritiladi. Tadqiqot natijalari asosida takliflar ilgari surilgan. Ushbu maqola ingliz tilini mazmun asosida o‘qitish metodikasiga qiziquvchi tadqiqotchilar, o‘qituvchilar va talabalarga foydali bo‘lishi mumkin.*

Kalit so‘zlar: *CLIL metodikasi, Til va mazmun integratsiyasi, O‘zbek maktablari, Ingliz tilini o‘qitish, Kommunikativ kompetensiya, O‘qituvchi malakasi, Fanlararo yondashuv*

**The Advantages and Challenges of Teaching English through the
CLIL Approach in Uzbek Schools**

Annotation: *This article explores the implementation of the CLIL (Content and Language Integrated Learning) approach in English language teaching within Uzbek schools. CLIL is a dual-focused educational methodology where both subject content and a foreign language (English) are learned simultaneously. The paper*

highlights the advantages of this approach, such as developing communicative competence, fostering cross-curricular connections, and increasing learner motivation. Additionally, it addresses key challenges, including teacher preparedness, limited availability of CLIL-oriented materials, and difficulties in balancing language and content instruction. Based on local classroom experiences and literature analysis, the article proposes recommendations for improving CLIL practices in Uzbekistan. This paper may benefit language educators, researchers, and curriculum developers interested in integrating English with content subjects in non-English-speaking contexts.

Key words: CLIL methodology , Content and language integration, English language teaching, Uzbek schools , Communicative competence , Teacher training , Cross-curricular approach

**Преимущества и проблемы преподавания английского языка на
основе подхода CLIL в узбекских школах**

Аннотация: В данной статье рассматривается внедрение подхода CLIL (интегрированное изучение содержания и языка) в процесс преподавания английского языка в школах Узбекистана. CLIL представляет собой методику, объединяющую изучение учебного предмета и иностранного языка. В статье анализируются преимущества CLIL, такие как развитие коммуникативной компетенции, межпредметная интеграция и повышение мотивации учащихся. Также рассматриваются трудности применения: недостаточная подготовка учителей, нехватка учебных материалов, проблемы с балансом между содержанием и языком. На основе анализа данных и наблюдений предложены рекомендации по эффективному внедрению CLIL в образовательную практику Узбекистана. Данная работа будет полезна преподавателям, методистам и исследователям в области преподавания иностранных языков.

Ключевые слова: *Методика CLIL , Интеграция содержания и языка, Преподавание английского языка , Узбекские школы , Коммуникативная компетенция, Повышение квалификации учителей ,Межпредметный подход*

Kirish qismi

So‘nggi yillarda global ta’lim tizimida fan va tilni integratsiyalashgan holda o‘qitishga qaratilgan CLIL (Content and Language Integrated Learning) yondashuvi dolzarb mavzulardan biriga aylandi. Ushbu metodika ingliz tilini o‘rganishni faqat grammatik va lug‘aviy bilimlar bilan cheklab qolmay, balki uni boshqa fanlar kontekstida o‘rganishga imkon yaratadi. Bu yondashuv o‘quvchilarning til kompetensiyasini chuqurroq rivojlantirib, ularni real hayotiy vaziyatlarda muloqot qilishga tayyorlaydi. O‘zbekiston ta’lim tizimi ham global tendensiyalardan chetda qolmay, CLIL yondashuvini maktablar amaliyotiga joriy etish harakatida. Ayrim innovatsion maktablarda geografiya, biologiya, informatika kabi fanlar ingliz tilida o‘qitilmoqda. Biroq bu jarayon, bir tomondan, ijobiy natijalarni ko‘rsatayotgan bo‘lsa, ikkinchi tomondan, bir qator muammolarni ham yuzaga chiqarmoqda. Xususan, o‘qituvchilarning CLIL metodikasi bo‘yicha yetarlicha malakaga ega emasligi, mos o‘quv resurslarining yetishmasligi, o‘quvchilarning til darajasidagi farqlar — bularning barchasi ushbu metodikaning samaradorligiga ta’sir ko‘rsatmoqda. Mazkur maqolada O‘zbekiston maktablarida CLIL yondashuvi asosida ingliz tilini o‘qitishning asosiy afzalliklari va muammolari o‘rganiladi. Shuningdek, tajriba va ilmiy manbalar asosida CLILni samarali qo‘llash bo‘yicha tavsiyalar ilgari suriladi.

CLIL metodikasining nazariy asoslari

CLIL (Content and Language Integrated Learning) – bu ikki maqsadga xizmat qiluvchi yondashuv bo‘lib, unda til va mazmun (fan) bir vaqtning o‘zida o‘rganiladi. Bu metodika D. Coyle, P. Hood va D. Marsh tomonidan keng targ‘ib qilinib, 4C modeli orqali izohlanadi: *Content (mazmun), Communication (muloqot), Cognition (tafakkur), Culture (madaniyat)*.

CLIL metodikasi til o‘rgatishda kommunikativ yondashuvga asoslanib, o‘quvchilarning mantiqiy fikrlashini, tahlil qilish ko‘nikmalarini, va madaniy

savodxonlikni oshirishga xizmat qiladi. Bu metodika Yevropa davlatlarida til siyosatini kuchaytirishda asosiy vosita sifatida qoraladi.

Kommunikativ ko'nikmalarning rivojlanishi

CLIL darslari o'quvchilarni ingliz tilida ilmiy va amaliy tushunchalarni o'rganishga majbur qiladi. Bu jarayon esa passiv o'quvchilarning tilga faol kirishiga sabab bo'ladi. Masalan, biologiya darsida "photosynthesis" jarayonini ingliz tilida tushuntirish orqali terminlar, gap tuzilmalari va tushunish darajasi chuqurlashadi.

Fanlararo integratsiya

CLIL orqali o'quvchi til bilan birga boshqa fanlarni ham bir vaqtning o'zida o'zlashtiradi. Bu esa umumiy bilim doirasini kengaytiradi. Masalan, matematika darslarida inglizcha atamalar orqali formulalarni tushuntirish, o'quvchining so'z boyligini boyitadi.

Motivatsiyaning ortishi

O'quvchilar CLIL darslarida o'zlarini ko'proq jalb qilingan deb his qilishadi. Reallik va til orasidagi bog'liqlik ularni rag'batlantiradi. Ayniqsa, vizual materiallar (videolar, grafikalar) yordamida o'qitilgan darslar ko'proq qiziqish uyg'otadi. Ko'plab o'qituvchilar CLIL metodikasi bo'yicha maxsus tayyorgarlikdan o'tmagan. Ular ingliz tilini yaxshi bilsalar ham, uni fan kontekstida o'rgatishda qiynalishadi. Bu esa dars sifati va samaradorligiga salbiy ta'sir ko'rsatadi. O'zbek maktablari uchun CLILga moslashtirilgan darsliklar, ishchi daftarlar va interaktiv resurslar yetarli emas. O'qituvchilar ko'pincha internetdan topilgan xorijiy manbalarga tayanishga majbur bo'lishadi, bu esa o'quvchilarning madaniy va til darajasiga to'g'ri kelmasligi mumkin. CLIL darsida o'qituvchi nafaqat fan mazmunini, balki til strukturasini ham tushuntirishi kerak. Bu esa vaqt, metodik tayyorgarlik va sinfdagi o'quvchilarning darajasiga bog'liq holda murakkablik tug'diradi.

CLILni samarali qo'llash bo'yicha tavsiyalar

1. **O'qituvchilar uchun maxsus malaka oshirish kurslari** tashkil etilishi lozim. Ushbu kurslar ingliz tilida fan o'qitish metodikasi, til va fan integratsiyasi bo'yicha yo'naltirilgan bo'lishi zarur.

2. **CLIL darsliklari va resurslari ishlab chiqilishi** kerak. Mahalliy kontekstga mos materiallar tayyorlash orqali o'qituvchilarning yuklamasi kamayadi va dars sifati oshadi.

3. **Pilot maktablarda CLIL modelining sinovdan o'tkazilishi** CLILga bosqichma-bosqich o'tish imkonini beradi. Har bir sinov natijasi asosida model takomillashtiriladi.

4. **Monitoring va refleksiya tizimini yo'lga qo'yish.** Darslarda CLIL metodikasining qay darajada ishlayotganini tahlil qilish va natijalar asosida o'zgartirish kiritish zarur.

Xulosa

CLIL metodikasi – zamonaviy va ko'p tomonlama foydali yondashuv bo'lib, u orqali o'quvchilar ingliz tilini real hayotiy kontekstda o'rganish imkoniga ega bo'lishadi. O'zbek maktablarida CLILni joriy qilish til o'rgatish sifatini yangi bosqichga olib chiqishi mumkin. Biroq, bu jarayon ehtiyotkorlik, puxta tayyorgarlik va tizimli yondashuvni talab qiladi. O'qituvchilar tayyorgarligi, darsliklar va dars jarayonini monitoring qilish kabi omillar muvaffaqiyat kaliti hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

- 1.Coyle, D., Hood, P., & Marsh, D. (2010). *CLIL: Content and Language Integrated Learning*. Cambridge University Press.
- 2.Mehisto, P., Marsh, D., & Frigols, M. J. (2008). *Uncovering CLIL: Content and Language Integrated Learning in Bilingual and Multilingual Education*. Macmillan.
- 3.Nation, I. S. P., & Macalister, J. (2010). *Language Curriculum Design*. Routledge.
- 4.Ministry of Public Education of Uzbekistan. (2023). *National Program on English Language Education*. Tashkent: O'zR XTV.
- 5.Genese, F. (1994). *Educating Second Language Children: The Whole Child, the Whole Curriculum, the Whole Community*. Cambridge University Press.